

τρίχα

τρίχα, η, ουσ. [< μσν. τρίχα, από το τρίχα, αιτ. του αρχ. ουσ. θρίξ], η τρίχα. **1.** το τρίχωμα ανθρώπου ή ζώου: «με τέτοια μεταξένια τρίχα που έχει αυτή η γυναίκα, πώς να μη δείχνει ομορφότερη!». **2α.** στον πλ. **οι τρίχες**, τα ψέματα, οι ψευτιές, οι ανοησίες, οι ανακρίβειες, οι ψευδολογίες: «μας αράδιασε ένα σωρό τρίχες κι είχε την εντύπωση πως τον πιστέψαμε». (Λαϊκό τραγούδι: *φύγε λοιπόν, αφού το θες αλλού να πας, κι ας τις μωρμούρες και τις κλάψες και τις **τρίχες**, κι όταν θα σμίξεις με το μάγκα π' αγαπάς, να μην του πεις ότι για πασατέμπο μ' είχες*). Συνών. *κουραφέξαλα (1) / μαμούκαλα (α) / μαμούνια (3α) / μπούρδες (α) / παπάρες (4α) / παπαριές (β) / πίπες (2α) / σάλια (2) / φλούδες (1)*. **β.** ως επιφών. **τρίχες!** έκφραση αμφισβήτησης στα λεγόμενα κάποιου: «έμαθα πως την άλλη Κυριακή παντρεύεται ο τάδε. -Τρίχες!». Πολλές φορές, μετά το επιφώνημα επαναλαμβάνεται από τον αμφισβητία και το ρ. της φρ. που του ανακοινώνεται: «έμαθα πως την άλλη Κυριακή παντρεύεται ο τάδε. -Τρίχες παντρεύεται!», ενώ είναι και φορές που ο αμφισβητίας επαναλαμβάνει όλη τη φρ. που του ανακοινώνεται: «έμαθα πως την άλλη Κυριακή παντρεύεται ο τάδε. -Τρίχες παντρεύεται την άλλη Κυριακή ο τάδε!». Για συνών. βλ. λ. [αρχίδι](#) (4). Υποκορ. **τριχίτσα, η** (βλ. λ.) κ. **τριχούλα, η**. (Ακολουθούν 59 φρ.).

- *ακόμη δεν έβγαλε τρίχες*, βλ. φρ. *ακόμη δεν έβγαλε τρίχες στ' αρχίδια του*, λ. [αρχίδι](#).
- *άμα είναι η πούτσα κοντή, αμποδούν (= εμποδίζουν) οι τρίχες*, βλ. λ. [πούτσα](#).
- *από σπανό τρίχα δύσκολα βγάζεις*, βλ. λ. *σπανός*.
- *από τρίχα*, βλ. *συνηθέστ. παρά τρίχα*.
- *άσπρισαν οι τρίχες μου ή άσπρισε η τρίχα μου*, φοβήθηκα πάρα πολύ, κατατρόμαξα: «άσπρισαν οι τρίχες μου, μόλις είδα το φορτηγό να 'ρχεται καταπάνω μου». Από το ότι συμβαίνει πολλές φορές, μπροστά σε κάποιον μεγάλο κίνδυνο, να ασπρίζουν τα μαλλιά αυτού που κινδυνεύει· βλ και φρ. *άσπρισαν τα μαλλιά μου*, λ. *μαλλί*.
- *βγάζω τρίχες*, γίνομαι έφηβος: «μόλις άρχισε να βγάζει τρίχες, το μάτι του το 'χει όλο στα κοριτσόπουλα».
- *βελονιάζει την τρίχα ή βελονιάζει τρίχα*, είναι ευφυέστατος, παμπόνηρος, ικανότατος, καπάτσος, καταφέρνει και τις πιο δύσκολες δουλειές, αντιμετωπίζει με επιτυχία και τις πιο δύσκολες καταστάσεις, πράγμα που τον κάνει επικίνδυνο: «πρόσεχε αυτόν που κάνεις παρέα, γιατί, απ' ότι έχω μάθει βελονιάζει την τρίχα και υπάρχει φόβος να σε μπλέξει σε καμιά υπόθεση». Συνών. *καλιγώνει τον ψύλλο ή καλιγώνει ψύλλο*.
- *δε λείπει ούτε τρίχα*, βλ. φρ. *δεν πείραξα ούτε τρίχα*.
- *δεν άγγιξα ούτε τρίχα*, βλ. φρ. *δεν πείραξα ούτε τρίχα*.
- *δεν είσαι ούτε μια τρίχα απ' τ' αρχίδια μου*, βλ. λ. [αρχίδι](#).
- *δεν ήταν ούτε μια τρίχα απ' τ' αρχίδια μου*, βλ. λ. [αρχίδι](#).
- *δεν πείραξα ούτε τρίχα*, δεν πήρα την παραμικρή ποσότητα από ένα σύνολο: «δεν ξέρω ποιος έφαγε απ' το φαγητό, πάντως εγώ δεν πείραξα ούτε τρίχα || δεν ξέρω ποιος πήρε τα λεφτά απ' το ταμείο, πάντως εγώ δεν πείραξα ούτε τρίχα». Από την εικόνα του ατόμου που δεν απλώνει το χέρι του ούτε για να αποσπάσει κάποια τρίχα που βρίσκεται μέσα στο φαγητό.
- *δεν του άγγιξα ούτε τρίχα*, βλ. φρ. *δεν του πείραξα ούτε τρίχα*.
- *δεν του άφησε (ούτε) τρίχα*, τον ξεμάλλιασε εντελώς και, κατ' επέκταση, τον τιμώρησε πολύ αυστηρά, παραδειγματικά: «όταν γύρισε μεθυσμένος στο σπίτι του, τον άρπαξε ο πατέρας του και δεν του άφησε τρίχα».
- *δεν του πείραξα ούτε τρίχα*, δεν του έκανα το παραμικρό σωματικό κακό, δεν του προκάλεσα την παραμικρή

σωματική βλάβη: «εγώ δεν του πείραξα ούτε τρίχα, γιατί άλλος ήταν αυτός που τον πλάκωσε στο ξύλο»·

- είμαι στην τρίχα, είμαι ντυμένος πολύ επίσημα, πολύ κομψά: «κάθε χρόνο στην ονομαστική μου γιορτή είμαι στην τρίχα, γιατί δέχομαι διάφορες επισκέψεις στο σπίτι». Συνών. είμαι στην πένα (α)·

- η ζωή μου κρέμεται από μια τρίχα ή η ζωή μου κρέμεται σε μια τρίχα, βλ. λ. [ζωή](#)·

- θα σου βγάλω τα μαλλιά τρίχα τρίχα ή θα σου βγάλω το μαλλί τρίχα τρίχα, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- θα σου μαδήσω τα μαλλιά τρίχα τρίχα ή θα σου μαδήσω το μαλλί τρίχα τρίχα, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- θα σου ξεριζώσω τα μαλλιά τρίχα τρίχα ή θα σου ξεριζώσω το μαλλί τρίχα τρίχα, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- κάθε τρίχα με τον ίσκιο της, ακόμα και ο πιο ασήμαντος, ο πιο ταπεινός άνθρωπος έχει την αξία του, την προσωπικότητά του και την ανάλογη θέση του μέσα στην κοινωνία: «όσο ασήμαντος κι αν είναι, πρέπει να συμπεριφέρεσαι σωστά, γιατί κάθε τρίχα με τον ίσκιο της». Συνών. κάθε δεντράκι με τον ίσκιο του / και το μυρμήγκι έχει το βάρος του·

- κάνει την τρίχα τριχιά, μεγαλοποιεί κάποιο ασήμαντο γεγονός: «δε θα 'χεις σαφή εικόνα, αν σου πει ο τάδε πώς έγινε το δυστύχημα, γιατί αυτός κάνει την τρίχα τριχιά». Συνών. κάνει τη μύγα ελέφαντα / κάνει τον ψύλλο καμήλα·

- κόβει την τρίχα στα δυο, είναι πανέξυπνος, πολυμήχανος: «να 'σαι σίγουρος πως θα τη βρει την άκρη, γιατί αυτός κόβει την τρίχα στα δυο». (Λαϊκό τραγούδι: αλάνικο, αλάνικο γυαλάκι βενετσιάνικο στα δυο κόβεις την τρίχα. Αχ, ταίρι μου να σ' είχα!)·

- κρέμομαι από μια τρίχα ή κρέμομαι σε μια τρίχα, βρίσκομαι σε πολύ δύσκολη θέση ή κατάσταση, η επιτυχία μου εξαρτάται από μια μικρολεπτομέρεια: «έχω δώσει όλα τα δικαιολογητικά για να πάρω αυτή τη θέση, και τώρα κρέμομαι από μια τρίχα || δε με πιάνει ύπνος τα βράδια, γιατί όλη μου η δουλειά κρέμεται από μια τρίχα». Συνών. κρέμομαι από μια κλωστή ή κρέμομαι σε μια κλωστή·

- λέει τρίχες, λέει ανοησίες, βλακειές, ανακρίβειες: «μην τον πιστεύεις, γιατί γενικά λέει τρίχες»·

- μας γέμισε τρίχες ή με γέμισε τρίχες, μας έλεγε ανακρίβειες, ανοησίες, ψευδολογούσε: «ήρθε να μας πει ο τάδε πώς ακριβώς έγιναν τα πράγματα, αλλά μας γέμισε τρίχες». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- μου σηκώθηκε η τρίχα ή σηκώθηκε η τρίχα μου, συγκινήθηκα έντονα: «μου σηκώθηκε η τρίχα, όταν τον είδα να σπαράζει πάνω στον τάφο του πατέρα του»· βλ. και φρ. μου σηκώθηκε η τρίχα κάγκελο·

- μου σηκώθηκε η τρίχα κάγκελο ή σηκώθηκε η τρίχα μου κάγκελο, **α.** έμεινα κατάπληκτος, αηδίασα, έφριξα: «μου σηκώθηκε η τρίχα κάγκελο, μόλις είδα, κοτζάμ παλικάρι, να βρίζει έναν σεβάσμιο γέροντα». **β.** φοβήθηκα πάρα πολύ, κατατρόμαξα: «μόλις είδα το φορτηγό να 'ρχεται καταπάνω μου, σηκώθηκε η τρίχα μου κάγκελο». Από το ότι συμβαίνει πολλές φορές, μπροστά σε μεγάλο κίνδυνο να σηκώνονται οι τρίχες, ιδίως του κεφαλιού αυτού που κινδυνεύει. **γ.** συγκινήθηκα έντονα: «όταν τον είδα να κλαίει, μόλις έμαθε για το θάνατο του πατέρα του, μου σηκώθηκε η τρίχα κάγκελο»·

- μου σηκώθηκε η τρίχα όρθια ή σηκώθηκε η τρίχα μου όρθια, βλ. φρ. μου σηκώθηκε η τρίχα κάγκελο·

- ντύνομαι στην τρίχα, ντύνομαι πολύ προσεγμένα, πολύ κομψά, ντύνομαι άψογα: «ήταν το πρώτο του ραντεβού με την γκόμενα, γι' αυτό και ντύθηκε στην τρίχα». Συνών. ντύνομαι στην πένα·

- ξεχωρίζει σαν την τρίχα στο ζυμάρι, αποτελεί ξεχωριστή αντίθεση, έντονη παραφωνία με τον περίγυρό του, πράγμα που γίνεται αμέσως αντιληπτό: «όλα τα βλέμματα ήταν στραμμένα επάνω του, γιατί, με τα παρδαλά ρούχα που φορούσε, ξεχωρίζε σαν την τρίχα στο ζυμάρι». Συνών. ξεχωρίζει σαν τη μύγα μέσ' στο γάλα·

- ξεχωρίζει σαν την τρίχα στο προζύμι, βλ. φρ. ξεχωρίζει σαν την τρίχα στο ζυμάρι·
- ξηγιέμαι στην τρίχα, (στη γλώσσα της αργκό) συμπεριφέρομαι άψογα. (Λαϊκό τραγούδι: τόσες μήνες που την είχα **μου ξηγιότανε στην τρίχα**· τώρα έγινε από σόι και τα ψάρια δεν τα τρώει)·
- ξηγιέμαι τρίχες, (στη γλώσσα της αργκό) δε συμπεριφέρομαι σωστά σε κάποιον που μου φέρεται σωστά, συμπεριφέρομαι ανάρμοστα σε κάποιον: «εγώ σου φέρομαι σαν κύριος κι εσύ μου ξηγιέσαι τρίχες». (Λαϊκό τραγούδι: **έπαιζα και δαχτυλήθρες κι εσύ μου ξηγιόσουν τρίχες** κι έτρωγες τα τάλιρά μου μ' άλλονε, νοικοκυρά μου)·
- ο λύκος τρίχα αλλάζει, γνώμη δεν αλλάζει, βλ. λ. [λύκος](#)·
- όσα σέρνει η τρίχα του μουνιού, αμάξι δεν τα σέρνει, βλ. συνηθέστ. *τρίχα μουνιού σέρνει καράβι*·
- παρά τρίχα, λίγο έλειψε να..., παραλίγο: «όπως ερχόμασταν απ' την Αθήνα, παρά τρίχα να τρακέρναμε μ' ένα φορτηγό»·
- πιάστηκε από μια τρίχα, επειδή δε βρήκε κάποια σοβαρή παρατυπία ή παρανομία, αναφέρθηκε σε κάτι επουσιώδες προκειμένου να καταφερθεί, να επιτεθεί ή να βλάψει τον αντίπαλό του: «όσο κι αν έψαξε να βρει κάτι μεμπτό για τον προϊστάμενό του, δεν το κατάφερε, γι' αυτό, πιάστηκε από μια τρίχα, για μια άδεια, δηλαδή, άνευ αποδοχών, που είχε δώσει κάποτε σ' έναν γνωστό του»·
- σαν βγάλει τρίχες η απαλάμη μου ή σαν βγάλει η απαλάμη μου τρίχες, (ειρωνικά) λέγεται σε περίπτωση κατηγορηματικής άρνησης, ποτέ: «σαν βγάλει τρίχες η απαλάμη μου, τότε θα σου δώσω τα λεφτά που μου ζητάς». Από το ότι ποτέ δεν πρόκειται να βγάλει τρίχες η παλάμη·
- σηκώθηκαν οι τρίχες της κεφαλής μου, **α.** ένιωσα φρίκη, αποτροπιασμό: «μόλις τον είδα να χτυπάει το γέρο πατέρα του, σηκώθηκαν οι τρίχες της κεφαλής μου». **β.** τρόμαξα πάρα πολύ, τρομοκρατήθηκα: «μόλις άκουσα το ουρλιαχτό μέσα στη νύχτα, σηκώθηκαν οι τρίχες της κεφαλής μου». Από το ότι συμβαίνει, όταν τρομάζει κανείς πολύ, να σηκώνονται οι τρίχες της κεφαλής του·
- σκίζει τρίχα, είναι υπερβολικά τσιγκουνής, υπέρμετρα φιλάργυρος: «μου είναι αδιανόητο πώς αυτός ο άνθρωπος σου 'δωσε δανεικά λεφτά, γιατί αυτός, απ' ό,τι ξέρω, σκίζει τρίχα»·
- σου το λέω και μου σηκώνεται η τρίχα, έκφραση με την οποία θέλουμε να κάνουμε κάποιον να πιστέψει πως πραγματικά συγκινηθήκαμε πάρα πολύ στην ανάμνηση κάποιου ευχάριστου ή δυσάρεστου γεγονότος: «μ' αυτή τη γυναίκα πέρασα πάρα πολύ όμορφα χρόνια. Σου το λέω και μου σηκώνεται η τρίχα || όταν θυμάμαι τη στιγμή που θάβαμε τον πατέρα μου, συγκινούμαι πάρα πολύ. Σου το λέω και μου σηκώνεται η τρίχα». Συνήθως της φρ. προτάσσεται και πιο σπάνια ακολουθεί το δεικτικό να και συνοδεύεται από παράλληλη χειρονομία με την οποία δείχνουμε στο συνομιλητή μας το βραχίονά μας, για να δει τις τρίχες που, υποτίθεται σηκώνονται ή που πραγματικά σηκώνονται, γιατί μπορεί πράγματι να συμβεί, όταν το άτομο κατέχεται από μεγάλη συγκίνηση. Στην περίπτωση που ο ομιλητής έχει καλυμμένο το βραχίονά του με το ρούχο που φοράει, τότε κάνει πως τραβάει το μανίκι του σακακιού του προς τον αγκώνα του ή κάνει πως ξεκουμπώνει το μανικετόκουμπό του θέλοντας να δείξει στο συνομιλητή του τις σηκωμένες τρίχες του βραχίονά του. Συνών. σου το λέω κι ανατριχιάζω·
- στέκομαι στην τρίχα, **α.** ενεργώ πολύ πρόθυμα και χωρίς σκέψη προκειμένου να εξυπηρετήσω κάποιον, γίνομαι χίλια κομμάτια προκειμένου να εξυπηρετήσω κάποιον: «όσον καιρό ήμασταν στην πόλη του, το παιδί στεκόταν στην τρίχα για να μη μας λείψει τίποτα». **β.** βρίσκομαι σε απόλυτη ετοιμότητα προκειμένου να βοηθήσω κάποιον: «όση ώρα έδινα τις απαραίτητες εξηγήσεις στον τάδε, ο φίλος μου στεκόταν στην τρίχα στη γωνία μήπως και τον χρειαστώ». Από την εικόνα του ατόμου που έχει όλες του τις αισθήσεις συγκεντρωμένες σαν να ισορροπεί πάνω σε μια τρίχα·
- στην τρίχα, πολύ όμορφα, πολύ προσεγμένα και με πολύ φροντίδα: «είχε μέσα στην ντουλάπα τα ρούχα του στην τρίχα || είναι πολύ νοικοκυρά κι όλο το σπίτι το 'χει στην τρίχα». (Λαϊκό τραγούδι: κάθε Σαββάτο έβρισκες τα ρούχα σου **στην τρίχα** και την αχαριστία σου για πληρωμή μου είχα). Συνών. στην πένα / τσίτα κόρδα /

τσίτα πίτα·

- στολίζομαι στην τρίχα, βλ. συνηθέστ. ντύνομαι στην τρίχα·

- τα σέρνει η τρίχα του μουνιού, καράβι δεν τα σούρνει, βλ. συνηθέστ. τρίχα μουνιού σέρνει καράβι·

- την πέτρα στύβει και την τρίχα σχίζει, βλ. λ. [πέτρα](#)·

- της κοντής ψωλής της φταίνε οι τρίχες, βλ. λ. [ψωλή](#)·

- της στραβής ψωλής της φταίνε οι τρίχες, βλ. λ. [ψωλή](#)·

- τον έβγαλε σαν την τρίχα απ' το προζύμι, του αποστέρησε, του καταπάτησε τα δικαιώματά του, ιδίως τον απέλυσε από τη δουλειά του χωρίς αποζημίωση: «μπορεί να ήταν ο πιο παλιός μέσα στην επιχείρηση, αλλά ο καινούριος διευθυντής τον έβγαλε σαν την τρίχα απ' το προζύμι»·

- του 'βγαλε τα μαλλιά τρίχα τρίχα ή του 'βγαλε το μαλλί τρίχα τρίχα, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- του μάδησε τα μαλλιά τρίχα τρίχα ή του μάδησε το μαλλί τρίχα τρίχα, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- του ξερίζωσε τα μαλλιά τρίχα τρίχα ή του ξερίζωσε το μαλλί τρίχα τρίχα, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- τρίχα μουνιού σέρνει καράβι, βλ. λ. καράβι·

- τρίχες κατσαρές! **α.** έκφραση αμφισβήτησης στα λεγόμενα κάποιου: «ο τάδε χώρισε τη γυναίκα του, γιατί την έπιασε μ' έναν άλλον. -Τρίχες κατσαρές! Αφού τους είδα πριν από λίγο μαζί». **β.** ανοησίες, αηδίες: «αυτά που μας λες είναι τρίχες κατσαρές!». Είναι φορές, που η φρ. κλείνει με το και παρδαλά κατσίκια·

- τρίχες μιζαμπλί! βλ. συνηθέστ. τρίχες κατσαρές(!)·

- τριχοτομεί την τρίχα, είναι υπερβολικά λεπτολόγος: «εμείς θέλαμε να μας δώσει μια γενική εικόνα της κατάστασης που επικρατούσε στην Παιδεία κι αυτός άρχισε να τριχοτομεί την τρίχα»·

- φέρνομαι στην τρίχα, βλ. φρ. ξηγιέμαι στην τρίχα. (Λαϊκό τραγούδι: *όσα χρόνια ταίρι μου την είχα την φερνόμενα στην τρίχα*).